

Журнал "Світогляд" запрошує на свої сторінки поетів, не поетів-професіоналів, а поетів за покликом душі — людей непересічних, з багатим духовним життям. Це математики, фізики, хіміки, астрономи, археологи, лікарі і вчителі, політики і бізнесмени. У житті для цих людей наука, справа, робота — на першому місці, Справі вони віддають усі сили. А поезія — то "жива" вода в пустелі, зелений острів серед моря фактів та наукових суперечок. Вони й тікають інколи на цей заповідний острів. І тоді народжується чудо — вірші, які не ввійдуть у антології, (навіть, зазвичай, не будуть опубліковані), які не принесуть авторові "почесного" членства у різних Спілках та Товариствах. Але скільки краси в цих поетичних роздумах, скільки розумної сили і сердечної ніжності! То є цікавий пласт у нашій культурі, здебільшого невідомий, але вартий уваги, і ми маємо намір знайомити Вас з лірикою серйозних людей.

Отож ми започатковуємо нову рубрику "Чуття і розум — два крила" розповіддю про сонет і про ніжну сонетярку **Надію Чорноморець**.

ЧУТТЯ І РОЗУМ — ДВА КРИЛА

Не можна стати справжнім математиком,
не будучи хоча б трішечки поетом

К. Вейєрштрасс

Сонет (італ. sonetto, зменшене від suono — звук) — стародавня канонічна форма вірша (ще її називають тверда форма), яка виникла в Італії в XIII ст. Складається з 14 рядків п'ятистопного ямба (іноді — шестистопного). Першу частину з 8 рядків називають зав'язкою або заспівом, другу — з 6-и рядків — розв'язкою або виспівом. Сонет — це заспів і виспівок, подоба "драми з наростанням конфлікту чуття" за вдалими визначенням Івана Франка. Усі вірші сонета повинні бути рівномірними, жодне слово не повинно повторюватися. Стислість та суворі вимоги цієї форми дисциплінують поета. Але попри ніби закам'янілу тісну форму сонет дає можливість висловити почуття й думки, уяву і мрії, відгукнутися на найгостріші прояви життя. Це й робить його однією з найулюбленіших форм віршування.

Сонет проходить через усю історію світової літератури. Нам, звичайно ж, відразу спадають на думку сонети *Шекспіра* (Англія, 1564—1616). Але до нього були *Сапфо* (Греція, о. Лесбос, VI ст. до н.е.), *Данте* (Італія, 1265—1321), *Петрарка* (Італія, 1304—1374). Особливого розквіту набула ця поетична форма в епоху Відродження. Ближче до нас — *В. Жуковський*, *О. Пушкін*, *В. Брюсов*. Українські поети теж полюбили цю складну класичну форму віршування. Почав цей шлях *О. Шпигоцький* у 1830 р. переробкою віршів Сапфо. Сонети писали романтики *Метлинський*, *Боровиковський*, *Шашкевич*. Не обминули цю форму і *Леся Українка*

(*"Сім струн"*) і *Іван Франко* (*"Вольні сонети"* та *"Тюремні сонети"*). Заслуга Франка полягає в тому, що він розширив тематику сонетів, наснаживши свої сонети революційним змістом. Відомі українські сонетярі — *Андрій Малишко*, *Максим Рильський*, *Дмитро Павличко* (*"Білі сонети"*).

А тепер відома нам і *Надія Чорноморець* — фізик по життю і поет від Бога.

Візьміть до рук її збірку сонетів *"Перевесла"* (одна назва чого варта!) і ви поринете у світ прекрасної поезії, такої щемливо української, що подих перехоплює: невже це ще існує на Землі, невже це ще не вмерло — і ті "обшири вод, і приколисаний вечір, і розмаїття барв?!" А як розкішно виписана українська природа — "Вже осінь виплакала сліз", "Дрімає плесо в синьому тумані", "Висять дощі, порозпускали коси", "Зима до квітня бавилась снігами", "Осінь буйність айстр і повинь хризантем"... Хто б ще так гарно сказав про Чорногір'я: "...цвіт полонин рясний, і в гривах табуну заплуталися дзвони..." І тут же "дзбан із молоком — духмяний і п'яний". В цій невеличкій книжці вмістилися і філософські роздуми про життя ("Скажи, порадь, це рішення складне", "О Господи, мені дай трохи сил", "Адаме, слухай"), і прекрасний світ дитинства, де є чарівна скринька, де козаки на корабликах плывуть, де тихий ангел літає по хаті.

Євгенія Рябенко

літературний редактор
науково-популярного журналу "Світогляд"

НАДІЯ ЧОРНОМОРЕЦЬ**СОНЕТИ**

О Господи, мені дай трохи сил,
Щоб те змінити, що я нині зможу,
Що ятрить душу і думки тривожить
І наміри всі обертає в пил.

Як жити так, щоб не зламати крил,
Летіти з вітром, бути насторожі,
Щоб з долею змиритись, щедрий Боже,
Навчи терпінню стомлених вітрил.

Дай розуму, щоб ялось розібрати,
Де перейматись, де лише мовчати,
Що — сон, буття, ілюзії, реальність...

Дай мудрості усіх твоїх наук —
Зміцнити волю, укріпити дух.
І врешті зрозуміть свою ментальність

Надія Федорівна Чорноморець народилася 8 квітня 1951 р. в м. Каневі Черкаської обл. 1973 року закінчила навчання на фізичному факультеті Київського університету і м. Т.Шевченка. Нині працює головним інженером відділу електроніки твердого тіла в Інституті фізики НАН України. Має сина, двох доньок та п'ять онуків.

Всміхався місяць, мов чеширський кіт,
Зоря вечірня світло розгорталась
Я з небом цим зажурено прощалась,
Ажурним сяєвом кленових віт.

Із звабним містом — дивовижний світ:
Будинки, сквери, вулиці, причали,
Литаври, флейти, бубони, цимбали
І вітровіїв незбагнений цвіт.

Від перших слів — бурунчиків лукавих
Від рученят — довірливих, ласкавих,
І сміху гомінкого джерела —

Від вас лечу. Навіщо лиш лелека
В краї такі химерні і далекі
Від мене вас зухвало занесла...

* * *

Рум'яновида воскресає осінь.
Прозорить обрій, сповиває млість.
А сивий морок — неспокійний гість —
Осикам огортає ноги босі.

І спалахи найяскравіші досі —
Грибним настоєм перестиглий ліс,
Блакитним димом - десь за обрій - міст,
І сонях запізнілий при дорозі.

Хрусткого ранку неповторність юна,
Посріблені іржаво-мідні руна,
Ледь чутний подих зачепив струну...

І залишається щораз краплина світла,
Коли в шорстких садах гортає вітер
Заблукані послання у весну.

* * *

Зайду в тролейбус і кудись поїду.
Маршрут його — мов Мебіуса лист.
На острівцець — який же пил заніс
Століттями викохуване гінґо?

Траву скошили — і ввірвалось літо,
Зелений подих. Жовтим світить ліс.
І повна хмара — від непевних сліз
Заколосилась темно-сірим слідом.

Тополі стрижені наразі виживуть,
Приречені артричними суглобами.
Ялинок гуртик — раптом вискочить,
Потік машин спостерігати стомлено.

Десь опад? краплиною туману.
І полоню, і спалахну, і стану...

* * *

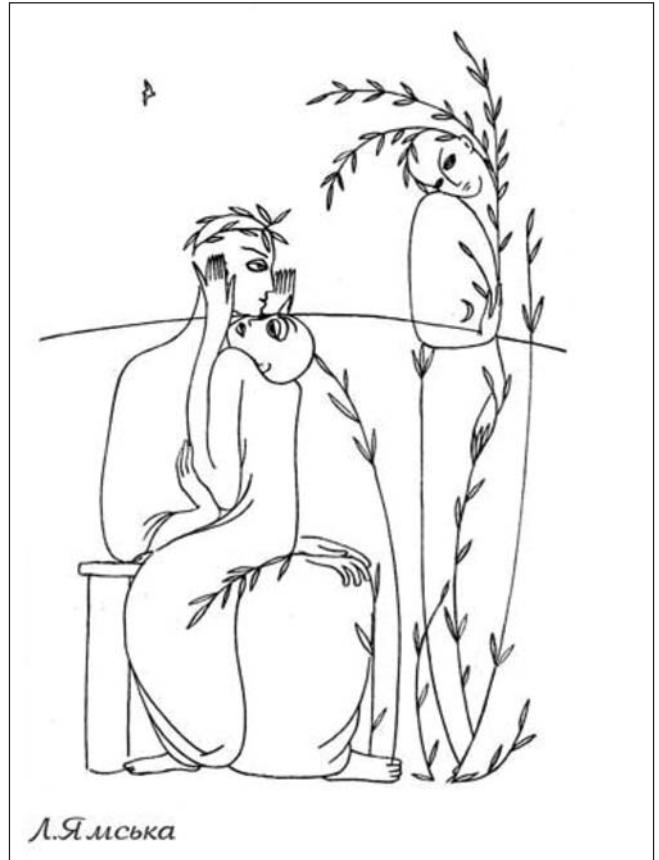
Вечірні дискусії

Сир розтопити — схожий він на магму,
Що там в Землі всередині клубочиться?
Мені її побачить дуже хочеться...
Поїдемо туди сьогодні, мамо?

Але Земля, чому так обертається,
То — день і ніч, то — літо і зима?
А вісь оця тримається сама?
І знизу вгору зовсім не хитається?

А то не Місяць. Він — як апельсин...
У тім вікні... Над темною горою.
Чому не можна малювать ногою?

Стомився більше прибирати один.
Не можу спати. І не хочу — пізно...
Про зайчика ти заспівав пісню?

* * *

Нарешті вибрались до нашого джерельця,
А значить — новий рік і знов буя весна,
І новий злет надій, і нова далина
Розвиднюється десь — і так хвилює серце.

Та мрія з року в рік чомусь ледь-ледь плететься,
І в вогнище, як в нас, вплелася сивина.
Лиш молодь — гомінка — хоч зрідка вирина,
І радість в їх очах метеликами б'ється.

Розмови про життя: робота, побут хворі,
М'яча ніхто не взяв... Під сонця промінь кволі
Підставимо свої кохані телеса.

Ні чергових змагань, ні прапора, ні муштри.
Але зустрілись ми — щасливі й відчайдушні!
І хай живе любов, надія і краса!